

Damiaanviering
De weg van Barmhartigheid

Intredelied *Zolang er mensen zijn op aarde* strofe 1 + 2

Zolang er mensen zijn op aarde,
zolang de aarde vruchten geeft,
zolang zijt Gij ons aller Vader.
Wij danken U voor al wat leeft.

Zolang de mensen woorden spreken,
zolang wij voor elkaar bestaan,
zolang zult Gij ons niet ontbreken,
wij danken U in Jezus' naam.

Welkom en kruisteken

Lieve mensen,
Hartelijk welkom in deze viering in het teken van Damiaan, die vanuit zijn geloof, mens was met de mensen.
We zijn hier samen in zijn geest en in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

Inleiding

120 jaar na zijn dood verklaarde de Kerk Damiaan heilig. Met heilig worden was Damiaan niet bezig. Hij wilde geen held of idool worden maar een icoon van Jezus, zijn grote voorbeeld. In Jezus' voetsporen gaan, dat was Damiaans levensdoel. In heel het leven van Jezus zijn woord en daad wezenlijk met elkaar verbonden. Hij verkondigde het Rijk Gods én hij bracht het onder de mensen. Waar hij ook kwam, kregen mensen aan de rand nieuwe hoop, nieuw leven: de blinde, de lamme, de tollenaar, de melaatse. Jezus verkondigde een heel eenvoudige en blijde boodschap: God houdt van elke mens als een Vader en Moeder. In Jezus' naam geven mensen van goede wil die boodschap gestalte door solidair te zijn, door vreugde en verdriet van hun medemens te delen en te dragen vanuit de menslievende idee dat we allemaal broers en zussen zijn. Christenen spreken van diaconie, God dienen, mensen dienen. Diaconie verbindt mensen, tilt mensen op en geeft ze wat hun toekomst: hun waardigheid als kind van God. Geen van Gods kinderen staat hoger dan de ander. De waardigheid van elke mens – de gelijkwaardigheid in Gods ogen – staat voorop. Mensen liefhebben, de armsten en uitgestotenen eerst, is waar het voor God op aan komt. En daarin wijzen Jezus en Damiaan ons de weg.

(Naar Trees Dehaene in Frans Van Steenberghe, *Gewoon voor jou. De dienstbaarheid van christenen in deze tijd*, Tongerlo, 2002)

Omdat we vaak moeizaam de weg van Jezus en Damiaan te gaan, bidden we om ontferming...

Kyrie

Gloria

De weg van Barmhartigheid

Jezus ging Damiaan voor op de weg van Barmhartigheid. God vraagt niet om offers maar om barmhartigheid. Wees barmhartig, zoals jullie Vader en Moeder in de hemel dat is, roept Jezus ons op. Een beetje barmhartigheid, zo klein als een mosterdzaadje, verandert de wereld. Maar Barmhartigheid in woorden is onvruchtbaar, het zijn de werken die het verschil maken. De werken van Barmhartigheid vinden hun oorsprong in Jezus overbekende toespraak over het oordeel van de Mensenzoon die de evangelist Matteüs (Mt 25, 31-40) ons heeft overgeleverd. Laten we even een stukje uit dat evangelie lezen:

"[31] Wanneer de Mensenzoon komt, omstraald door luister en in gezelschap van alle engelen, zal hij plaatsnemen op zijn glorievolle troon. [32] Dan zullen alle volken voor hem worden samengebracht en zal hij de mensen van elkaar scheiden zoals een herder de schapen van de bokken scheidt; [33] de schapen zal hij rechts van zich plaatsen, de bokken links. [34] Dan zal de koning tegen de groep rechts van zich zeggen: "Jullie zijn door mijn Vader gezegend, kom en neem deel aan het koninkrijk dat al sinds de grondvesting van de wereld voor jullie bestemd is. [35] Want ik had honger en jullie gaven mij te eten, ik had dorst en jullie gaven mij te drinken. Ik was een vreemdeling, en jullie namen mij op, [36] ik was naakt, en jullie kleedden mij. Ik was ziek en jullie bezochten mij, ik zat gevangen en jullie kwamen naar mij toe." [37] Dan zullen de rechtvaardigen hem antwoorden: "Heer, wanneer hebben wij u hongerig gezien en te eten gegeven, of dorstig en u te drinken gegeven? [38] Wanneer hebben wij u als vreemdeling gezien en opgenomen, u naakt gezien en gekleed? [39] Wanneer hebben wij gezien dat u ziek was of in de gevangenis zat en zijn we naar u toe gekomen?" [40] En de koning zal hun antwoorden: "Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan."

Als geen ander beoefende Damiaan de werken van Barmhartigheid. Doorheen de bril van het evangelie willen wij vanavond kijken naar zijn leven en werken. Damiaans leven laat ons zien dat “de liefde tot God zich niet anders kan uiten dan in de liefde voor de naasten” (G. Guttièrez). Op zijn beurt gaat Damiaan ons voor op de weg van de naastenliefde, de weg van Barmhartigheid. Hij nodigt ons ertoe uit diezelfde weg op te gaan. Laten we dan op weg gaan naar het eerste werk van Barmhartigheid.

Eerste werk van Barmhartigheid: De hongerigen spijzen

“Ik had honger en jullie gaven mij te eten” (Mt 25, 35)

Op het einde van Damiaans leven kwam John Puaina Wilmington als zieke aan in de melaatsenkolonie van Molokaï. Hij leerde Damiaan goed kennen en koestert volgende herinnering over zijn ‘naastenliefde’:

“Zijn naastenliefde voor niet-katholieken was even groot als voor zijn eigen mensen. Ik heb zelf gezien dat de protestanten tot bij Damiaan gingen en vroegen om kippen, eieren, tabak, suiker, enz. En Pater Damiaan gaf het hun zoals hij aan katholieken gaf. Hij was altijd aangenaam en bereid om te helpen. Hij verborg zijn ongenoegen als mensen hem niet bedankten. In die tijd deden de stoomboten de nederzetting maar één of twee keer per week aan. Bijgevolg was er soms een tekort aan crackers, brood of rijst. Pater Damiaan hield steeds een kleine voorraad bij en hij gaf het vrij aan iedereen wie erom vroeg. Als we iets nodig hadden, hoefden we maar naar Kamiano te gaan. Hij zou ons wel helpen. De welgestelden leefden verderop in Makanalua, een paar kilometer van Kalawao. De armen woonden vlakbij Pater Damiaan in Kalawao”.

Tweede werk van Barmhartigheid: De dorstigen laven

“Ik had dorst en jullie gaven mij te drinken” (Mt. 25, 35)

Dokter Arthur Mouritz was tijdens de jaren 1880 als arts werkzaam op Molokaï. Hij kende Damiaan zeer goed en was getuige van hoe Damiaan te werk ging:

“Rond middernacht kwam de stoomboot Mokolii met vracht en 40 passagiers aan bij Kalaupapa. De zee was uiterst ruw. De golven beukten tegen de rotsen. De wind blies uit het noorden. Ijskoude regen viel met bakken uit de lucht. Als de handige Hawaïaanse zeelui, onder de beste ter wereld, er niet waren

geweest, zouden de kleine bootjes waarmee de passagiers aan land gingen, water maken, kapseizen en te pletter slaan op de rotskust. Als bij wonder gebeurde dit niet. Vrucht en passagiers kwamen veilig aan. De passagiers waren echter door en door nat, door regen en zeewater. Het personeel van de melaatsennederzetting was niet onvoorbereid. Residerend priester Pater Damiaan en verantwoordelijke opzichter Meneer Ambrose Hutchison hadden voor dampend hete koffie en warm eten voor alle nieuwkomers gezorgd”.

Lied *Uw koninkrijk komt* strofe 1 + 2

Uw koninkrijk komt, vrede en vreugde,
waar mensen blij zijn om uw genade,
waar mensen goed zijn voor elkaar.
Uw koninkrijk komt. De Heer zij met ons.

Uw koninkrijk komt, vrede en vreugde,
waar mensen bidden, danken en zingen,
waar mensen luisteren naar uw woord.
Uw koninkrijk komt. De Heer zij met ons.

Derde werk van Barmhartigheid: De naakten kleden

“Ik was naakt, en jullie kleedden mij”(Mt. 25, 36)

Damiaan deed er alles aan om de melaatsen degelijke kleding te bezorgen voor het koude seizoen. Hij was maar al te blij als gulle weldoeners hem de nodige steun gaven. In deze brief bedankt hij de anglicaanse dominee Hugh Chapman die voor Damiaan heel wat steuncampagnes opzette in zijn parochie in Londen:

“Volgens het woord van de H. Schrift dat zegt: ‘Een barmhartig iemand is weldadig voor zichzelf’, en zoals de engel Rafaël aan Tobias zegt: ‘Een aalmoes is meer waard dan goud of schatten, want de aalmoes bevrijdt van de dood; zij wist de zonden uit en doet ons barmhartigheid en eeuwig leven vinden’. Ik dank de liefdevolle gevers hartelijk voor het vertrouwen dat ze in mij stellen voor de bestemming en verdeling van hun edelmoedige offergaven. Omdat we momenteel in het koude seizoen zitten, heb ik vandaag bij onze zakenlui in Honolulu een bestelling gedaan van kleding om te voorzien in de behoeften van onze talrijke melaatsen. Wanneer die dingen hier aankomen, zal de aangename geur van de liefdesbloem der Engelsen hoog gewaardeerd worden en veel ongelukkige melaatsen in nood, wier koude en verstijfde ledematen

weer het prettige gevoel van warme kleding ervaren, zullen zich dat nog lang herinneren. Zonder enige twijfel zullen de velen die hiervan profiteren, tot welke godsdienst ze ook behoren, u hun erkentelijkheid betuigen en ze zullen een vurig gebed houden voor al hun weldoeners”.

Vierde werk van Barmhartigheid: De vreemdelingen herbergen

“Ik was een vreemdeling, en jullie namen mij op “ (Mt. 25, 35)

Damiaan hield zich niet op een afstand. Hij ging naar de melaatsen toe en opende de deur van zijn hart én zijn huis voor hen. Hij nam geen enkele voorzorg. Hij was de melaatsen altijd nabij. Dokter Mouritz onthult het geheim van wie Damiaan was en is, toen en vandaag:

“Pater Damiaan nam geen enkele voorzorg. Vriendelijk als hij was van nature, verbood hij melaatsen nooit om zijn huis binnen te komen; ze waren altijd welkom, overdag of 's nachts. Ik noemde zijn huis ‘Kalawao Familiepension en Rustoord voor Melaatsen’ en vrij logies en eten voor behoeftigen. Was Damiaan tijdens zijn verblijf te Kalawao dezelfde houding blijven aannemen tegenover contacten met melaatsen die hij bij zijn aankomst innam - toen hij weigerde samen met zijn melaatsen in dezelfde ruimte te wonen - dan zou de geschiedenis van Damiaan, ‘de priester-martelaar van Molokai’, naar alle waarschijnlijkheid nooit geschreven zijn”.

Lied *Uw koninkrijk komt* strofe 3 + 4

Uw koninkrijk komt, vrede en vreugde,
waar mensen geloven in uw liefde,
waar mensen vertrouwen in uw kracht.
Uw koninkrijk komt. De Heer zij met ons.

Uw Koninkrijk komt, vrede en vreugde,
waar mensen leven naar uw geboden,
als mensen gaan waar Gij ze zendt.
Uw koninkrijk komt. De Heer zij met ons.

Vijfde werk van Barmhartigheid: De zieken bezoeken

“Ik was ziek en jullie bezochten mij” (Mt. 25, 36)

In een brief aan zijn ouders vertelt Damiaan over zijn dagelijkse bezigheden in de melaatsenkolonie van Molokaï:

“Mijn gewone bezigheid bestaat uit het bezoeken en bedienen van de zieken. Ik ga op bezoek bij zieken van wie de helft katholiek is. In elke hut waar ik binnenkom, begin ik met het aanbod hun biecht te horen. Zij die deze geestelijke hulp weigeren krijgen daarom evengoed hulp op tijdelijk gebied. Die wordt aan allen zonder onderscheid gegeven. Onze zusters zenden mij vele kleren om aan de zieken uit te delen. Bijna elke dag heb ik een begrafenis. Voor de arme doden maak ik zelf een kist. Lieve ouders, ik vind mijn grootste geluk de Heer te dienen in zijn arme en zieke kinderen die door de andere mensen verlaten zijn. Ik doe wat ik kan om hen mee te nemen op de weg naar de hemel”.

Zesde werk van Barmhartigheid: De gevangenen bezoeken

“Ik zat gevangen en jullie kwamen naar mij toe” (Mt. 25, 36)

Enkele maanden na zijn aankomst op Molokaï schrijft Damiaan aan Pamfiel over zijn keuze voor de gesloten gevangenis die de leproserie toen was:

“Meer dan 2000 melaatsen werden verbannen, daarvan zijn er 800 nog in leven. Onder hen een aantal brave getrouwe christenen alsook een redelijk aantal nieuw gedoopten. Deze instelling had duidelijk nood aan een residerend priester alhoewel dit niet zo’n gemakkelijke zaak was. Alle communicatie met de nederzetting is strikt verboden tenzij men aanvaardt zich hier, samen met de bannelingen te laten opsluiten. Daar ik op de dag van mijn geloften reeds onder het baarkleed heb gelegen, was ik ervan overtuigd het mijn plicht te zijn mezelf aan te bieden bij onze bisschop. Die zoals hijzelf heeft gezegd niet zo wreed was zo een offer op te leggen in naam van de gehoorzaamheid”.

Laten we samen ons geloof uitspreken...

Offerandelied *Mens voor de mensen zijn* strofe 4 + 6

Refrein:

**Mens voor de mensen zijn, herder als God,
trooster voor groot en klein, zo lief als God.**

Zieken omarmen, hun tranen verstaan,
met hen de kruisweg
ten einde toe gaan.

Licht in het duister zijn, laaiende vlam,
mensen van vertrouwen zijn,
zijn wie men kan.

Gebed over de gaven

God van kleine mensen,
met de tekenen van brood en wijn in onze handen
bidden wij U
dat wij leren doen wat liefde doet :
oog en hart hebben voor al wie vandaag in nood is;
breken en delen van wat voor handen is;
voorrang verlenen aan al wie klein en kwetsbaar is.
Laat ons aan deze tafel
meer en meer vertrouwd geraken
met die manier van leven.

Dankgebed

De Heer zal bij u zijn.
Verheft uw hart.
Brenge wij dank aan de Heer, onze God.

God van kleine mensen
in dit uur komen wij samen
om uw grote daden te gedenken;
om in Jezus' naam te vieren
wat Gij voor mensen betekent.

In Jezus van Nazareth
zijt Gij één van de onzen geworden.
Hij nam het op voor de mens boven de sabbat;
maakte geen onderscheid tussen mensen
en gunde elke mens een waardig bestaan.
Daarom, en om nog veel meer
danken wij U met deze woorden :..... **Sanctus, sanctus**

God van kleine mensen,
wij danken U voor allen
die zich arm hebben gemaakt
om anderen te verrijken,
voor mensen die wonden helen,
vrede en vreugde brengen.

Wij danken U
voor mensen die lijden onder het onrecht
dat anderen wordt aangedaan;
mensen die de zwaksten verdedigen
en hun hart open stellen
voor vergeving en verzoening.

In al die mensen, en in vele andere nog,
herkennen wij de mens naar uw hart :
Jezus van Nazaret, die ons uw goede boodschap bracht,
en al de zijnen een hart toedraagt tot het uiterste.

Telkens weer gedenken wij
dat Hij, op de laatste avond van zijn leven
zijn vrienden heeft bijeen gebracht rond een tafel.
Hij heeft U dankgezegd voor heel zijn leven;
het brood gebroken en gedeeld terwijl Hij zei :
Neem en eet, dit is mijn lichaam.
Als gebroken en gegeven brood
wil ik er zijn voor u.

Tijdens diezelfde maaltijd
heeft Hij ook de beker rond gereikt terwijl Hij zei:
Neem en drink, dit is de beker van het Nieuwe Verbond
bezegeld met mijn bloed.

Als vergoten en gedeelde wijn
wil ik er zijn voor u.
Telkens als gij samenkomt en ditzelfde doet,
doe het dan om trouw te blijven
aan alles wat ik voor u beteken.
Verkondigen wij het mysterie van ons geloof ...
Heer Jezus, wij verkondigen uw dood...

Wat Gij begonnen zijt door Hem,
breng dat tot voltooiing door uw Geest,
die ons behoeden kan bij nacht en ontij,
en ons behouden voor elkaar.
Moge die Geest alle verstarring uit ons leven wegnemen,
ons vrij maken van angst en verbittering,
ons staande houden als wij willen vluchten.

Niets minder verwachten wij van U,
God van kleine mensen,
tot wie wij blijven bidden en zingen met Jezus' eigen woorden...

Onze Vader

Vredeswens

Communie

Na de communie...

Zevende werk van Barmhartigheid: De doden begraven

Al in de vroege Kerk was er sprake van een zevende werk van Barmhartigheid: de doden begraven. In 1207, in de volle middeleeuwen, voegde paus Innocentius het zevende werk "officieel" toe. Het zevende werk is ontleend aan het Bijbelboek Tobit waarin de auteur de speciale zorg voor de overledenen benadrukt, naast twee andere door Jezus genoemde werken van Barmhartigheid. In het eerste hoofdstuk van Tobit vers 17 lezen we: *"Ik gaf brood aan de hongerigen en kleren aan de naakten. Als ik het lijk van een volksgenoot buiten de muren van Nineve zag liggen, dan begroef ik het"* (Tobit 1, 17). In de door epidemieën geteisterde middeleeuwen was de doden begraven vaak een moeilijke en riskante onderneming. Mensen zagen het als

een oprechte daad van zelfgevende liefde. Damiaan bracht dit zevende werk van Barmhartigheid dagelijks in de praktijk. Het was voor hem vaak emotioneel zwaar om weer iemand van zijn dierbare melaatse vrienden te moeten afgeven maar hij troostte zich met de gedachte dat ze na hun dood in Gods goede handen waren. Hij schrijft aan zijn broer over een weesmeisje op sterven voor wie hij als een vader was:

“Die arme christenen, al bijna stervend, schreeuwen luid om een priester. Zo zijn heel wat ongelukkigen al gestorven zonder het doopsel of de sacramenten van de stervenden ontvangen te hebben (...).

Toen ik gisteravond thuiskwam vond ik één van mijn weesmeisjes stervende. Ze smeekte me om snel de heilig laatste communie te gaan halen. Amper had ze haar gebeden uitgesproken of ze gaf haar ziel in handen van de Heer, die ze net had ontvangen. Ik maakte zelf haar kist en groef haar graf. Na de begrafenis mis deze ochtend hoorde ik dat twee anderen van mijn christenen waren gestorven. Dat maakte drie begrafenis vandaag”.

Lied *Mens voor de mensen zijn* strofe 1 + 3 + 7

Refrein:

**Mens voor de mensen zijn, herder als God,
trooster voor groot en klein, zo lief als God.**

God roept zijn mensen,
Hij roept ze bij naam opdat zij
toegewijd zijn wegen gaan.

Klein met de kleinen zijn,
vriend onverwacht, niet op zichzelf
maar op and'ren bedacht.

Van God gezonden zijn, deemoedig en
vrij, teken van vrede zijn
zo trouw als hij.

Gebed

Laten we samen bidden...

Damiaan,

Je raakte het hart van de hele wereld
toen je als melaatse tussen de melaatsen
stierf op het eiland Molokaï.
je gaf je vriendschap én je gezondheid
aan wie uit de samenleving
waren verbannen en uitgestoten.
je werd hun priester, hun vader, hun broer.
Als een Vlaamse boer
sloeg je de hand aan de ploeg,
en je keek niet om.
Je was en deed als Jezus,
je Heer en grote voorbeeld:
je gaf je leven voor je mensen.
Daarom noemen we je heilig, Damiaan.

Je doet ons beseffen dat alle mensen
kinderen zijn van dezelfde Vader.
Je wijst ons de weg naar armen en kleinen.
Je leert ons zelfvergeten liefhebben.
Heilige Damiaan,
bid voor ons bij de Heer. Amen.

Slotwoord

Damiaan is vijf jaar heilig. Laten we niet vergeten waar hij de inspiratie en de kracht vandaan haalde om te doen wat hij heeft gedaan, om de weg te gaan die hij is gegaan, om te worden wie hij is: de heilige Damiaan van Molokaï. In zijn dagelijkse ontmoeting met Jezus, in het gebed en de eucharistie, vond hij kracht en inspiratie om de weg van Barmhartigheid te gaan en zijn leven te geven voor zijn melaatse medemensen, allen kinderen van God. Damiaan nodigt ons elke dag opnieuw uit om te putten uit de bron van het geloof die nooit opdroogt en om de werken van Barmhartigheid op onze manier waar te maken. Laat ons dan als Damiaan, begeesterd en vol vuur, in Jezus' voetspoor gaan, met mensen begaan.

Damiaanlied *Met mensen begaan*

Refrein:

**Laat ons als Damiaan, begeesterd en vol vuur,
in Uw voetspoor gaan, met mensen begaan.**

**Laat ons als Damiaan, begeistert en vol vuur,
in Uw voetspoor gaan, met mensen begaan.**

O, man van Galilea, die naar de mensen
toegaat, genees mij, Heer, en raak mij met
Uw woord van hoop, met uw uitgestoken
hand, o Heer, als u het wil.
Kom hier, mijn vriend, en luister:
Ik wil het, ja, word rein.

Die man van Molokai, gekwetst met de
gekwetsten, werd één met de melaatsen, en
bracht Uw woord tot leven,
was boodschapper van hoop voor mensen
aan de rand, bracht God een beetje dichter
en toonde Zijn gelaat.

O, man van Galilea, raak ons in onze
dagen, laat ons ook warmte brengen bij
mensen om ons heen, geef licht in het
bestaan voor melaatsen hier en nu, geef
ons een luist'rend oor en een hart voor
iedereen.

Zending en zegen

Heer God, in de heilige Damiaan toont Gij ons
hoezeer Gij met mensen begaan zijt.
Roep ook ons op tot daadwerkelijke inzet voor de minsten onder ons
en beziel ons met uw kracht
zodat we zoals Damiaan getuigen kunnen worden
van uw liefdevolle aanwezigheid onder ons.
Laten we tot slot het teken maken dat ons verbindt met God en met elkaar. In
de naam van de vader en de zoon en de heilige geest. Ga heen in vrede. Wel
thuis en nog een fijne avond.

(Samengesteld door: José Vivys ss.cc. en Ruben Boon)